

Nr 19.

Ankom till riksdagens kansli den 7 februari 1930 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lokaler för undervisningen och forskningen i cellulosateknik och träkemi vid tekniska högskolan m. m.

(2:a avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 9 januari 1930 dagtecknad proposition, nr 12, vilken hänvisats till statsutskottet för förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen att förklara hinder icke föreligga för Kungl. Maj:t att godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet återgivna ändringar i avtalet med svenska cellulosa-föreningen angående inrättande av en professur i cellulosateknik och träkemi vid tekniska högskolan m. m.

I fråga om utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till omförmälda statsrådsprotokoll.

Den 11 mars 1927 framlade Kungl. Maj:t för riksdagen en proposition, nr 226, angående inrättande av en professur i cellulosateknik och träkemi vid tekniska högskolan m. m. Till det vid denna proposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag meddelade dåvarande departementschefen till en början, att svenska cellulosa-föreningen genom särskilda kommitterade i skrivelse den 8 januari 1927 hemställt, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen att från och med budgetåret 1927/1928 bevilja erforderliga medel (förslagsvis 35,000 kronor per år) för inrättande av en professur i cellulosateknik och vedkemi vid tekniska högskolan samt att Kungl. Maj:t vid eventuellt framtida förslag till utbyggnad vid tekniska högskolan ville föreskriva, att erforderliga utrymmen för cellulosa-forskning skulle anordnas. Nämnda kommitterade hade vidare meddelat, att svenska cellulosa-föreningen med stark känning av behovet av en snabb lösning av de föreliggande frågorna beslutat att, under förutsättning att vid högskolan en professur i cellulosateknik och vedkemi inrättades, till organisation i anslutning härtill av forskningsarbetet inom berörda om-

råden anslå ett belopp av 250,000 kronor att utgå med ett årligt anslag av 50,000 kronor under fem år.

I skrivelse den 11 maj 1927, nr 188, meddelade riksdagen, att riksdagen, bland annat,

dels, under förutsättning att svenska cellulosaforeningen till statsverket överlämnade en donation av 250,000 kronor samt att sådan överenskommelse träffades mellan Kungl. Maj:t och kronan å ena sidan samt svenska cellulosaforeningen å andra sidan, att statsverket icke behövde vidkännas några som helst kostnader för tillhandahållande av lokaler för ifrågavarande undervisning och forskning i cellulosa teknik och träkemi, beslutat, att vid tekniska högskolan skulle från och med den 1 juli 1927 inrättas en professorsbefattning i cellulosa teknik och träkemi med placering för innehavaren av denna befattning i lönegraden B 30,

dels ock bemyndigat Kungl. Maj:t att med svenska cellulosaforeningen träffa avtal rörande tillhandahållande av lokaler för undervisningen och forskningen i ifrågavarande ämne av den innebörd riksdagen ovan angivit.

Efter det förslag till avtal, som nyss sagts, blivit uppgjort och detta förslag på given anledning underställts 1928 års riksdag, godkände Kungl. Maj:t genom beslut den 29 juni 1928 ett, med iakttagande av vissa av riksdagen påyrkade ändringar, mellan tekniska högskolan å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar samt svenska cellulosaforeningen i ämnet den 16 juni 1928 ingånget avtal, vars § 3 har följande lydelse:

§ 3.

Svenska cellulosaforeningen förbinder sig ytterligare att vidkännas kostnaderna för tillhandahållande av lokaler för undervisningen och forskningen vid tekniska högskolan i ämnet cellulosa teknik och träkemi. Denna förbindelse uppfylles på följande sätt.

Svenska cellulosaforeningen ställer under nedan angivna villkor och förbehåll till Kungl. Maj:ts och kronans förfogande en summa av intill tvåhundra femtiotusen (250,000) kronor att användas till uppförande av en byggnad med tillhörande planering, ledningar m. m. på plats inom tekniska högskolans område, som Kungl. Maj:t bestämmer. Byggnaden skall inrymma dels erforderliga laboratorielokaler för tekniska högskolans institution för cellulosa teknik och träkemi, dels laboratorielokaler för svenska cellulosaforeningens eget behov. Byggnaden skall uppföras i huvudsaklig överensstämmelse med närslutna till detta avtal hörande ritningar jämte lokalförteckning och kostnadsförslag. Byggnadsarbetets utförande anförtros åt en byggnadskommitté, bestående av tre medlemmar, av vilka Kungl. Maj:t utser en, tekniska högskolan en och svenska cellulosaforeningen en medlem. För byggnadskommittén uppgör tekniska högskolan instruktion, som skall fastställas av Kungl. Maj:t. Ovannämnda summa intill 250,000 kronor skall av svenska cellulosaforeningen på rekvisition ställas till byggnadskommitténs förfogande i den mån så erfordras för byggnadsarbetets färdigställande.

Den byggnad, som uppföres för de enligt vad nu sagts av svenska cellulosaforeningen tillhandahållna medlen, tillhör Kungl. Maj:t och kronan, dock

att föreningen äger att utan annan kostnad än som nedan sägs disponera de å förenämnda ritningar och lokalförteckning med B betecknade utrymmen i nedersta våningen (källarvåningen) samt hela översta våningen såsom laboratorielokaler för cellulosateknik och träkemi och därtill närstående ändamål. De lokaler, till vilka dispositionsrätten sålunda förbehållits svenska cellulosaaföreningen, må användas till laboratorielokaler jämväl för svenska trämassaföreningen och svenska pappersbruksföreningen. Dispositionsrätten till nämnda lokaler får dock icke av svenska cellulosaaföreningen överlåtas utan Kungl. Maj:ts godkännande. Sker ändock sådan överlåtelse, är den ej giltig mot Kungl. Maj:t och kronan.

Samtliga de lokaler, till vilka dispositionsrätten förbehållits svenska cellulosaaföreningen, lämnas av byggnadskommittén fullständigt oinredda, detta även vad avser lättare mellanväggar, puts och golvbeläggning; och ankommer det på svenska cellulosaaföreningen att bestämma över och bekosta deras inredning och utrustning. Förbrukningskostnaderna å värme, elektricitet, gas och vatten för de svenska cellulosaaföreningen förbehållna utrymmena bestridas av svenska cellulosaaföreningen och inbetalas på anfordran till tekniska högskolan, som debiterar förbrukningarna enligt samma tariffer och övriga grunder, som gälla för högskolans övriga byggnader.

Byggnadens utvändiga underhåll omhänderhaves och bekostas av Kungl. Maj:t och kronan enligt samma grunder som gälla för övriga Kungl. Maj:ts och kronans byggnader. Samma förhållande gäller det invändiga underhållet av de i förut omnämnda lokalförteckning under moment A uppräknade lokalerna i byggnaden. Det invändiga underhållet av de under moment B uppräknade lokalerna i byggnaden omhänderhaves och bestrides av svenska cellulosaaföreningen.

Å någon av byggnadens yttermurar skall anbringas en tavla av sten eller brons med inskription, som på lämpligt sätt erinrar om donatorn och om donationens syfte.

Därest det i framtiden enligt Kungl. Maj:ts beprövande skulle visa sig erforderligt, att de svenska cellulosaaföreningen förbehållna lokalerna tagas i anspråk för tekniska högskolans institution för cellulosateknik och träkemi eller vid inträffade ändrade förhållanden för annat statens ändamål, skall svenska cellulosaaföreningen vara pliktig att avstå från sin rätt till lokalerna i fråga, dock endast under förutsättning att andra likvärdiga lokaler i samband med tekniska högskolans byggnader av statsverket på enahanda villkor ställas till svenska cellulosaaföreningens förfogande å sådan tid, att arbetet vid föreningens laboratorium icke behöver avbrytas.

Svenska cellulosaaföreningen har nu i anslutning till nyssnämnda avtal i skrivelse till tekniska högskolan förklarat sig villig att utöver i § 3 i avtalet angivna summa av 250,000 kronor till högskolans förfogande ställa ytterligare intill 20,000 kronor för uppförande av i samma paragraf nämnda byggnad. Såsom förutsättning härför har cellulosaaföreningen uppställt, att byggnadens vind utformas enligt förslag av professorn E. J. Lallerstedt på så sätt, att den kan inrymma laboratorielokaler och att dessa lokaler, vilka närmast äro avsedda att inrymma ett blivande pappers- och slipmasselaboratorium, få av cellulosaaföreningen disponeras på samma sätt och under samma betingelser som våningen en trappa upp i den blivande byggnaden.

I en av tekniska högskolans styrelse med tillstyrkande yttrande av den 11 oktober 1929 till Kungl. Maj:t överlämnad skrivelse har högskolans lärarkollegium föreslagit, att denna cellulosaföreningens nya donation antages på angivna villkor och att därför § 3 i förutnämnda avtal ändras enligt följande:

§ 3.

Svenska — — — — — sätt.

Svenska cellulosaföreningen ställer under nedan angivna villkor och förbehåll till Kungl. Maj:ts och kronans förfogande en summa av intill *tvåhundrasjuttiotusen (270,000)* kronor att användas till uppförande av en byggnad med tillhörande planering, ledningar m. m. på plats inom tekniska högskolans område, som Kungl. Maj:t bestämmer. Byggnaden skall inrymma dels erforderliga laboratorielokaler för tekniska högskolans institution för cellulosateknik och träkemi, dels laboratorielokaler för svenska cellulosaföreningens eget behov. Byggnaden skall uppföras i huvudsaklig överensstämmelse med närslutna till detta avtal hörande ritningar jämte lokalförteckning och kostnadsförslag. Byggnadsarbetets utförande anförtros åt en byggnadskommitté bestående av tre medlemmar, av vilka Kungl. Maj:t utser en, tekniska högskolan en och svenska cellulosaföreningen en medlem. För byggnadskommittén uppgör tekniska högskolan instruktion, som skall fastställas av Kungl. Maj:t. Ovannämnda summa intill *270,000* kronor skall av svenska cellulosaföreningen på rekvisition ställas till byggnadskommitténs förfogande i den mån så erfordras för byggnadsarbetets färdigställande.

Den byggnad, som uppföres för de enligt vad nu sagts av svenska cellulosaföreningen tillhandahållna medlen, tillhör Kungl. Maj:t och kronan, dock att föreningen äger att utan annan kostnad än som nedan sägs disponera de å förenämnda ritningar och lokalförteckning med B betecknade utrymmen i nedersta våningen (källarvåningen) samt hela översta våningen *jämte vindsvåningen* såsom laboratorielokaler för cellulosateknik och träkemi och därtill närstående ändamål. De lokaler, till vilka dispositionsrätten sålunda förbehållits svenska cellulosaföreningen, må användas till laboratorielokaler jämväl för svenska trämasseföreningen och svenska pappersbruksföreningen. Dispositionsrätten till nämnda lokaler får dock icke av svenska cellulosaföreningen överlätas utan Kungl. Maj:ts godkännande. Sker ändock sådan överlåtelse, är den ej giltig mot Kungl. Maj:t och kronan.

Samtliga — — — — — byggnader.

Byggnadens — — — — — cellulosaföreningen.

A — — — — — syfte.

Därest — — — — — avbrytas.

Departementschefen har funnit den ifrågasatta anordningen för tekniska högskolans intressen fördelaktig och för sin del förordad den därav betingade ändringen i avtalet.

Utskottets
yttrande.

Utskottet har icke funnit något att erinra mot det i statsrådsprotokollet framlagda förslaget till viss ändring av gällande avtal med svenska cellulosaföreningen. Utskottet utgår dock härvid från att inga särskilda kostnader genom berörda ändring tillskyndas statsverket.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må förklara hinder icke föreligga för Kungl. Maj:t att godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 9 januari 1930 återgivna ändringar i avtalet med svenska cellulosaföreningen angående inrättande av en professur i cellulosateknik och träkemi vid tekniska högskolan m. m.

Stockholm den 7 februari 1930.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 18.
